

1

Vol. 2
Spring 2025
P.P: 145-173

Research Paper

Received:
25 September 2024
Revised:
28 December 2024
Accepted:
11 February 2025
Published:
05 May 2025

The Relationship Between of Earnings Persistence and Abnormal Audit Fees by Considering the Moderating Role of Environmental Uncertainty

Amir Shams^{*1} | Zahra Nori Topkanlo²

Abstract

Managers have many incentives to stabilize earnings (by reducing earnings volatility) and by doing so, they send positive signals to shareholders about the firm's limited business risk and favorable firm performance to improve the firm's business conditions. Since the business risk of companies determines the audit fee. Therefore, the sustainability of profit may positively affect the abnormal audit fee and reduce the abnormal audit fee. The main purpose of this research is to examine the relationship between profit stability and abnormal audit fees, taking into account the moderating role of environmental uncertainty for companies listed on the Tehran Stock Exchange. The statistical population included 138 companies during the years 2016 to 2022. In order to test the hypotheses of the research, multiple linear regression was used based on composite data with a panel pattern with fixed effects. The research results showed that there is a significant negative relationship between profit stability and abnormal audit fees. In other words, abnormal audit fees are lower in firms with more stable earnings. Also, the research results showed that environmental uncertainty weakens the relationship between profit stability and abnormal audit fees.

Keywords: Earnings Persistence, Abnormal Audit Fees, Environmental Uncertainty.

1. Corresponding Author: Department of Accounting, Neyshabur Branch, Islamic Azad University, Neyshabur, Iran. amir.shams@iau.ac.ir
2. Department of Accounting, Neyshabur Branch, Islamic Azad University, Neyshabur, Iran.

Publisher: Imam Hussein University

© **Authors**

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0).

ارتباط بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی با در نظر گرفتن نقش تعدیل گری عدم اطمینان محیطی

امیر شمس^۱ | زهرا نوری توپکانلو^۲

چکیده

مدیران انگیزه‌های فراوانی برای پایدار نمودن سود دارند (از طریق کاهش نوسانات سود) و با انجام این کار، سیگنال‌های مثبتی در مورد ریسک تجاری شرکت و عملکرد مطلوب شرکت به سهامداران مخابره می‌کنند تا شرایط تجاری شرکت را بهبود بخشند. از آنجایی که ریسک تجاری شرکت‌ها، یکی از عوامل تعیین‌کننده حق الزحمه حسابرسی است. بنابراین، پایداری سود ممکن است به‌طور مطلوب بر حق الزحمه غیرعادی حسابرسی اثر بگذارد و موجب کاهش حق الزحمه غیرعادی حسابرسی شود. هدف اصلی این پژوهش، بررسی ارتباط بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی با در نظر گرفتن نقش تعدیل گری عدم اطمینان محیطی برای شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. جامعه آماری شامل ۱۳۸ شرکت در طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱ بوده است. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از رگرسیون خطی چندگانه بر اساس داده‌های ترکیبی دارای الگوی تابلویی دارای اثرات ثابت استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان داد که بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی، ارتباط منفی معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، در شرکت‌هایی که سود پایدارتر است، حق الزحمه غیرعادی حسابرسی کمتر است. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که عدم اطمینان محیطی، رابطه بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی را تضعیف می‌نماید.

کلیدواژه‌ها: پایداری سود، حق الزحمه غیرعادی حسابرسی، عدم اطمینان محیطی.

۱

سال دوم

بهار ۱۴۰۴

صص: ۱۷۳-۱۴۵

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۰۷/۰۴

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۳/۱۰/۰۸

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۱۱/۲۳

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۰۲/۱۵

۱. نویسنده مسئول: گروه حسابداری، واحد نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران. amir.shams@iau.ac.ir

۲. گروه حسابداری، واحد نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران.

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع)

این مقاله تحت لایسنس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License- CC BY) در دسترس شما قرار گرفته است.

مقدمه و بیان مسئله

برخی از محدودیت‌های ذاتی حسابداری تعهدی، موجب می‌شود که سود حسابداری با سود واقعی واحد اقتصادی متفاوت باشد. به همین دلیل ارزیابی کیفیت سود گزارش شده، حجم وسیعی از مطالعات را در حسابداری به خود اختصاص داده است. یکی از معیارهای کیفیت سود، پایداری سود است که کاهش آن موجب افزایش ریسک اطلاعات و درنهایت افزایش ریسک سرمایه‌گذاران می‌شود که افزایش بازده مورد مطالبه آن‌ها را در پی دارد (کردستانی و طائفه، ۱۳۹۲).

در این پژوهش، رابطه بین پایداری سود با تصمیمات قیمت‌گذاری خدمات حسابرسی، مورد بررسی قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، در پژوهش حاضر، چگونگی درک حساب‌رسان نسبت به پایداری سود مورد بحث قرار می‌گیرد. حق الزحمه حسابرسی پاداش لازم برای حساب‌رسان به منظور ارزیابی ریسک‌های شرکت اعم از ریسک کنترل و ریسک عدم کشف و تکمیل کار حسابرسی است. درواقع، حق الزحمه حسابرسی هزینه‌ای است که برای ارزیابی کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت ضروری می‌باشد (سیمونیک^۱، ۲۰۱۷).

حق الزحمه حسابرسی به دو بخش قابل تفکیک است. بخش اول حق الزحمه عادی حسابرسی است که منعکس‌کننده هزینه عملیات حسابرسی شامل هزینه نیروی کار، زیان ناشی از دعاوی حقوقی مورد انتظار و سودآوری عادی حساب‌رسان است. بخش دوم حق الزحمه غیرعادی حساب‌رسان است که شامل سود غیرعادی است و بهتر می‌تواند وابستگی اقتصادی حساب‌رسان به صاحب‌کار را نشان دهد. در پژوهش‌های پیشین استدلال شده است که عوامل متعددی می‌توانند بر تصمیمات قیمت‌گذاری خدمات حسابرسی تأثیر بگذارند. اولین عامل، ویژگی‌های شرکت (ریسک مشتری) است که تعیین‌کننده میزان تلاش مورد نیاز برای انجام خدمات حسابرسی شرکت می‌باشد. به عنوان مثال، سیمونیک (۲۰۱۷) شواهدی ارائه کرد که نشان می‌دهد ویژگی‌های خاص مشتری یا حساب‌رسان (میزان کیفیت حسابرسی) می‌تواند بر نحوه تعیین حق الزحمه حسابرسی، تأثیرگذار باشد. به طور کلی، سیمونیک (۲۰۱۷) در پژوهش خود سه عامل تعیین‌کننده حق الزحمه حسابرسی را بیان نمود که شامل، اندازه شرکت، پیچیدگی کار حسابرسی و ریسک شرکت (مشتری) می‌باشد و این

1 Simunic

سه عامل در پیاده‌سازی برنامه حسابرسی شرکت نقش مهمی ایفا می‌نمایند. طبق نظر سیمونیک (۲۰۱۷) حق‌الزحمه حسابرسی، رابطه مثبتی با اندازه شرکت دارد. همچنین وی استدلال کرد که در شرکت‌هایی با پیچیدگی کسب‌وکار زیاد، حق‌الزحمه حسابرسی بیشتر می‌باشد و ریسک بالای مشتری منجر به افزایش تلاش و ساعات کار موردنیاز برای انجام عملیات حسابرسی شرکت می‌شود و در نتیجه بین ریسک شرکت (مشتری) و حق‌الزحمه حسابرسی، رابطه مثبتی وجود دارد که در بین این عوامل، ویژگی‌های ریسک شرکت (مشتری) از اهمیت بیشتری برخوردار است؛ زیرا این عامل برای حساب‌رسان بسیار مهم است.

از دیدگاه حساب‌رسان، ارزیابی پایداری سود شرکت‌ها، امری ضروری است و می‌تواند حساب‌رسان را در راستای درک بیشتر انگیزه‌های مدیران برای پایداری سود با توجه به دسترسی آن‌ها به سوابق حسابداری شرکت و مدیران، یاری کند. بنابراین در این پژوهش به بررسی شواهد ارائه شده در پژوهش گراهام^۱ و همکاران (۲۰۰۵) در مورد تمایل بیش‌ازحد مدیران به سود پایدار به منظور افزایش ارزش واقعی سود، پرداختند. در پژوهش گراهام و همکاران (۲۰۰۵) به این نتیجه رسیدند که تقریباً ۹۷ درصد مدیران به دست‌کاری سود برای دستیابی به سود پایدار گرایش دارند و ۷۸ درصد مدیران نیز از طریق هموارسازی سود به دست‌کاری فرصت‌طلبانه سود می‌پردازند. به عبارت دیگر، گراهام و همکاران (۲۰۰۵) ادعا کرده‌اند که اکثریت مدیران (۶۷ درصد) معتقد هستند که اغلب سهامداران، سرمایه‌گذاران، تأمین‌کنندگان و مشتریان به شرکت‌هایی تمایل دارند که دارای سودهای پایداری باشند و نوسانات زیاد سود در بلندمدت منجر به کاهش ارزش سهام شرکت خواهد شد، بنابراین مدیران ممکن است که باهدف پایین نشان دادن نوسانات سود، اقدام به متورم‌سازی سود به منظور کاهش نوسانات سود و دستیابی به یک سود پایدار اقدام نمایند. از این‌رو، در این پژوهش به بررسی رابطه بین پایداری سود و تصمیمات قیمت‌گذاری خدمات حسابرسی یا همان حق‌الزحمه حسابرسی پرداخته خواهد شد.

به‌طور کلی، عدم اطمینان محیطی می‌تواند منعکس‌کننده میزان ریسک‌هایی باشد که شرکت‌ها با آن مواجه هستند و که در مرحله ارزیابی ریسک مورد توجه ویژه حساب‌رسان قرار می‌گیرد (ژو^۲ و

1 Graham

2 Zhou

همکاران، ۲۰۲۲). چو^۱ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که با افزایش عدم اطمینان در سیاست‌های اقتصادی، حق الزحمه حسابرسی افزایش می‌یابد. می‌توان بیان کرد که شرکت‌ها به عنوان یک نهاد فعال در بازار، نمی‌توانند به طور مؤثری در برابر افزایش خطرات به وجود آمده در شرکت ناشی از عدم اطمینان محیطی مقاومت کنند، حتی اگر میزان پایداری سود شرکت بالا باشد. بنابراین بر طبق این ادعا، زمانی که عدم اطمینان محیطی بالایی در شرکت حاکم باشد، حساب‌رسان صرف نظر از درجه پایداری سود شرکت، حق الزحمه حسابرسی بیشتری مطالبه می‌نمایند و این حق الزحمه‌ی مازاد، به عنوان حق الزحمه غیرعادی حسابرسی طبقه‌بندی می‌شود؛ زیرا عدم اطمینان محیطی منجر به افزایش ریسک شرکت خواهد شد و در نتیجه حساب‌رسان در شرایطی عدم اطمینان محیطی، علی‌رغم بالا بودن درجه پایداری سود شرکت‌ها، حق الزحمه بیشتری از شرکت درخواست می‌کنند؛ زیرا حساب‌رسان به منظور کاهش خطرات حسابرسی، به تلاش و ساعات کار بیشتری نیازمند هستند تا بتوانند از کیفیت حسابرسی خود اطمینان حاصل نمایند و این امر منجر به تحمیل حق الزحمه غیرعادی حسابرسی به شرکت خواهد شد. بنابراین بر طبق این تحلیل، می‌توان گفت که در شرایطی عدم اطمینان محیطی، رابطه بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی تضعیف می‌شود (ژو^۲ و همکاران، ۲۰۲۲).

این پژوهش بر مبنای مطالعات فرانسیس^۳ و دیگران (۲۰۰۴؛ ۲۰۰۵؛ ۲۰۰۸)؛ بارث و لندزمن^۴ (۲۰۰۳)؛ کوهن^۵ (۲۰۰۳) و بارون^۶ (۲۰۰۳) انجام شده است. هر یک از این پژوهش‌ها تأثیرات یک یا چند بعد از کیفیت گزارشگری را بر روی حق الزحمه حسابرسی مورد بررسی قرار داده‌اند. فرانسیس و همکاران (۲۰۰۴) هفت ویژگی سود را در مقابل دو گروه ویژگی‌های مبتنی بر حسابداری و ویژگی‌های مبتنی بر بازار آزمون کردند؛ فرانسیس و همکاران (۲۰۰۵) کیفیت اقلام تعهدی را مورد مطالعه قرار دادند؛ فرانسیس و همکاران (۲۰۰۸) دو شاخص کیفیت شامل اقلام تعهدی و اقلام تعهدی اختیاری را مطالعه کردند؛ بارث و لندزمن (۲۰۰۳) مربوط بودن را آزمون کردند؛ کوهن (۲۰۰۳) معیاری شبیه به معیار کیفیت اقلام تعهدی دجو و دیچو (۲۰۰۲) را

1 Chu

2 Zhou

3 Francis

4 Barth & Landsman

5 Cohen

6 Barone

موردبررسی قرار داد و بارون (۲۰۰۲) امتیاز بنیادی و امتیاز ثانویه مبتنی بر نسبت‌های مالی را آزمون کردند، اما تا به حال، رابطه بین پایداری سود بر حق الزحمه غیرعادی حسابرسی در بازار در حال توسعه ایران موردبررسی و مطالعه قرار نگرفته است؛ از این رو در پژوهش حاضر، خلأ تحقیقاتی موجود در این زمینه رفع خواهد شد.

درک نحوه تعیین حق الزحمه حسابرسی هم برای حساب‌رسان، هم صاحب کاران آن‌ها و هم اشخاصی که سیاست‌گذاری و قانونمندی را دنبال می‌کنند، اهمیت دارد. ایجاد مدل‌هایی که حق الزحمه حسابرسی را به شکل مناسبی تعیین می‌کنند (مثل مدل سایمونیک که در آن حق الزحمه تابعی از هزینه حسابرسی، ساعات کارکرد ضربدر نرخ شارژها و صرف ریسکی است که حساب‌رس به خاطر خطر طرح دعاوی دادگاهی و زیان‌های آتی احتمالی صاحب کار در نظر می‌گیرد)، یکی از بهترین ابزارهایی است که می‌تواند به تحلیل بازار کار حسابرسی و تداوم فعالیت در شرایط رقابتی کمک کند (چن^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). از سویی، پایداری سود ممکن است با افزایش ریسک حسابرسی یا کاهش ریسک حسابرسی، بر روی مخارج حسابرسی اثرگذار باشد و این امر، اهمیت بررسی ارتباط بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی را نشان می‌دهد.

به طور کلی، نتایج حاصل شده از این پژوهش می‌تواند از چند جهت دارای اهمیت باشد. اول اینکه، این پژوهش می‌تواند به ادبیات موجود در زمینه بررسی هزینه‌ها (معایب) و مزایای پایداری سود، کمک قابل ملاحظه‌ای بنماید. تاکنون مطالعات فراوانی در مورد هزینه‌ها و مزایای هموارسازی و مدیریت سود انجام شده است؛ به عنوان مثال در برخی از پژوهش‌ها به بررسی مزایا و معایب پایداری سود برای ارزش‌گذاری شرکت (رونتری^۲ و همکاران، ۲۰۰۸)، هزینه سرمایه (فرانسیس^۳ و همکاران، ۲۰۰۴؛ ترومن و تیمن^۴، ۱۹۸۸)، نقد شوندگی سهام (گوئل و تاکور^۵، ۲۰۰۳؛ لافوند^۶ و همکاران، ۲۰۰۷)، قرارداد بدهی (دمرجیان^۷ و همکاران، ۲۰۲۰)، کارایی

1 Chen

2 Rountree

3 Francis

4 Trueman & Titman

5 Goel & Thakor

6 LaFond

7 Demerjian

اطلاعاتی شرکت (بیگ^۱ و همکاران، ۲۰۲۰؛ توکر و زاروین، ۲۰۰۶) و روابط تأمین‌کنندگان و مشتری (دو^۲ و همکاران، ۲۰۱۳) انجام شده است؛ اما متأسفانه خلأ تحقیقاتی فراوانی در مورد رابطه بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی وجود دارد که در پژوهش حاضر تلاش می‌شود که چگونگی نگرش حساب‌رسان از پایداری سود و تأثیر آن‌ها بر تعیین حق الزحمه حسابرسی مورد بررسی قرار گیرد؛ زیرا مهم‌ترین عاملی که موجب اهمیت بیش‌ازپیش بررسی رابطه بین پایداری سود با حق الزحمه غیرعادی حسابرسی است، چگونگی درک حساب‌رسان از منشأ پایداری سود است؛ یعنی برخی از حساب‌رسان ممکن است که دیدگاه مثبتی نسبت به پایداری سود شرکت‌ها داشته باشند و ریسک کمتری برای این گونه شرکت‌ها در نظر بگیرند؛ اما در مقابل، برخی از حساب‌رسان نیز دیدگاه منفی نسبت به پایداری سود شرکت دارند و با مشاهده روند پایداری سود شرکت، احتمال مدیریت سود فرصت‌طلبانه توسط را در نظر می‌گیرند و ریسک بیشتری برای شرکت ارزیابی می‌کنند؛ از این رو نتایج این پژوهش دارای اهمیت فراوانی می‌باشد. با توجه به مطالب فوق، مسئله اصلی پژوهش حاضر پاسخ به این سؤال است که آیا بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد؟ همچنین آیا عدم اطمینان محیطی، رابطه بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی را دستخوش تغییر می‌نماید؟

مبانی نظری پژوهش

ارزیابی پایداری سود به استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی در امر قضاوت درباره قطعیت سود جاری و پیش‌بینی‌های سود آتی کمک می‌نماید. پایداری بالای سود به جهت کاهش ریسک اطلاعات موجب کاهش هزینه سرمایه می‌شود (بارون و پروگلی^۳، ۲۰۱۵). استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی سعی می‌کنند که به کمک اطلاعات مالی گزارش‌شده، سود دوره‌های آتی را پیش‌بینی کنند. ارائه اطلاعات مربوط به سود باید به گونه‌ای باشد که سرمایه‌گذاران با اتکا به آن بتوانند به ارزیابی عملکرد و توان سودآوری شرکت بپردازند و بازده مورد انتظار خود را برآورد نمایند. توجه به این نکته از سوی مدیران شرکت‌ها بسیار مهم است که ریسک اطلاعات گزارش‌شده بر بازده مورد انتظار سرمایه‌گذاران (هزینه سرمایه) تأثیر گذار است (فرانسیس و

1 Baik

2 Dou

3 Barone & Brughelli

میکائیل^۱، ۲۰۰۳). ریسک اطلاعاتی به میزان اطلاعات محرمانه و عدم دقت اطلاعات عمومی گزارش شده بستگی دارد. هرچه میزان اطلاعات محرمانه بیشتر و دقت اطلاعات ارائه شده کمتر باشد، بازده مورد انتظار سرمایه گذاران (هزینه سرمایه) بیشتر خواهد بود (علوی طبری و خلیفه سلطان، ۱۳۸۸).

بنابراین، سرمایه گذاران بایستی هنگام انتخاب و پیشنهاد قیمت برای خرید سهام، علاوه بر بررسی مقدار سود (کمیت) به بحث پایداری سود نیز توجه کنند. هنگامی که پایداری سود افزایش می یابد، این موضوع نشانه ای مثبت در راستای شفافیت و صداقت در گزارش دهی، گزارش به هنگام سود و برخورداری از پایداری و قابلیت ارزش پیش بینی کنندگی سود است که این موضوع می تواند منجر به کاهش ریسک اطلاعاتی، پیش بینی جریان نقدی آتی و افزایش قیمت سهام و در نتیجه موجب کاهش ریسک شرکت شود (پروتی و واگن هوفر^۲، ۲۰۱۱).

معمولاً اعتقاد بر این است که حق الزحمه حسابرسی عمده تحت تأثیر تلاش و ساعات کار حسابرسان، خطرات دادرسی، قدرت چانه زنی حسابرسان و سایر عوامل تعیین می شود (سی^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). اما مهم ترین عاملی که در تعیین حق الزحمه حسابرسان نقش دارد، ریسک های شرکت صاحب کار می باشد. در یک محیط کاملاً رقابتی، حق الزحمه حسابرسی عمده منعکس کننده میزان تلاش و ساعات کار حسابرس بر طبق میزان ریسک تعیین شده برای شرکت صاحب کار است. بنابراین، هرچه تلاش حسابرس بیشتر باشد، حق الزحمه حسابرسی بالاتر خواهد بود (کاسترلا^۴ و همکاران، ۲۰۲۲). پس از تصویب قانون ساربینز آکسلی، حسابرسان بر اساس ارزیابی های خود از کیفیت کنترل داخلی شرکت، حق الزحمه حسابرسی را مشخص می کردند و اگر کیفیت کنترل داخلی شرکتی پایین بود، حسابرسان حق الزحمه بیشتری به عنوان حق الزحمه غیر عادی حسابرسی مطالبه می نمودند (بلنکلی^۵ و همکاران، ۲۰۲۱). همچنین در پژوهش های پیشین نشان داده شده است که بین تجدید ارائه صورت های مالی و حق الزحمه غیر عادی حسابرسی رابطه معکوسی وجود دارد (آستانا و بوون^۶، ۲۰۲۲). حق الزحمه غیر عادی حسابرسی بیانگر این

1 Francis & Micheal

1 Perotti & Wagenhofer

3 Hsieh

4 Casterella

5 Blankley

6 Asthana and Boone

است که حسابرسان تلاش، ساعات کار و منابع بیشتری را برای حسابرسی شرکت صاحب‌کار بکار برده‌اند که بایستی جبران شود. بر این اساس، می‌توان انتظار داشت که با افزایش پایداری سود شرکت، ریسک مالی و عملیاتی شرکت کاهش یابد و حسابرسان بدون صرف این منابع، بتوانند شرکت صاحب‌کار را مورد رسیدگی قرار دهند؛ در نتیجه انتظار می‌رود که با افزایش پایداری سود شرکت‌ها، حق الزحمه غیرعادی حسابرسی کاهش یابد (ژو و همکاران، ۲۰۲۲). در مقابل، کاهش پایداری سود شرکت نشان می‌دهد که ریسک‌های تجاری موجود در شرکت افزایش یافته است و احتمال تحریف صورت‌های مالی توسط مدیران زیاد است؛ در چنین شرایطی، حق الزحمه غیرعادی حسابرسان افزایش می‌یابد. بر اساس مطالب بیان‌شده، فرضیه اول پژوهش به صورت زیر مطرح شده است:

فرضیه اول: بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی، ارتباط منفی معناداری

وجود دارد.

عدم اطمینان محیطی منجر به افزایش ریسک‌های تجاری شرکت می‌شود. به طور کلی، محیط کلان خارجی شرکت‌ها تعیین‌کننده استراتژی‌های تجاری شرکت است و اگر عدم قطعیت نسبت به محیط کلان خارجی شرکت زیاد باشد، عدم اطمینان محیطی افزایش خواهد یافت. در شرایط عدم اطمینان محیطی، رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران افزایش می‌یابد و این احتمال نیز وجود دارد که نوسانات سود شرکت در راستای فعالیت‌های فرصت‌طلبانه مدیران، افزایش یابد. گوش و اولسون^۱ (۲۰۱۹) در پژوهش خود استدلال کردند که عدم اطمینان محیطی منجر به افزایش مدیریت سود در شرکت‌ها می‌شود و هر چه عدم اطمینان محیطی بیشتر باشد، انگیزه مدیریت برای کاهش نوسانات سود با استفاده از دست‌کاری‌های فرصت‌طلبانه سود، افزایش می‌یابد. بنابراین حسابرسان با آگاهی از چنین وضعیتی در شرایط عدم اطمینان محیطی، حق الزحمه حسابرسی بیشتری مطالبه می‌نمایند و بر طبق این ادعا می‌توان انتظار داشت که عدم اطمینان محیطی منجر به کاهش پایداری سود، تقویت انگیزه‌های مدیریت سود توسط مدیران شرکت و تضعیف اثر کاهشی پایداری سود بر حق الزحمه غیرعادی حسابرسی خواهد شد (ژو و همکاران، ۲۰۲۲). بنابراین فرضیه دوم به صورت زیر مطرح شده است:

1 Ghosh an, Olsen

فرضیه دوم: عدم اطمینان محیطی، رابطه بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی را تضعیف می‌نماید.

پیشینه پژوهش

مطالعات خارجی

برایان^۱ و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی رابطه بین نوسانات سود و حق الزحمه حسابرسی پرداختند. در این راستا، ۲۶۵ شرکت در طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵ مورد بررسی قرار گرفت. آن‌ها در پژوهش خود نشان دادند که نوسانات زیاد سود منجر به عدم اطمینان نسبت به جریان سود شرکت می‌شود و حسابرسان برای این گونه شرکت‌ها، حق الزحمه بیشتری طلب می‌کنند؛ به عبارت دیگر، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بین نوسانات سود و حق الزحمه حسابرسی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

چو^۲ و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی تأثیر عدم اطمینان سیاست‌های اقتصادی بر حق الزحمه حسابرسی پرداختند. در این راستا، ۱۷۰ شرکت در ایالات متحده آمریکا در طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵ مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج پژوهش حاکی از این است که در طی سال‌هایی که عدم اطمینان در سیاست‌های اقتصادی دولت بیشتر است، حسابرسان حق الزحمه بیشتری مطالبه می‌نمایند.

تندلو و وانسترای لن^۳ (۲۰۲۰) نیز در پژوهشی تحت عنوان "پایداری سود و کیفیت حسابرسی در اروپا: شرکت‌های بخش خصوصی"، با در نظر گرفتن ۴ شرکت بزرگ حسابرسی به عنوان حسابرسان با کیفیت و بررسی پایداری سود در شرکت‌های حسابرسی شده توسط این ۴ شرکت و مقایسه با پایداری سود صورت گرفته در شرکت‌هایی که توسط غیر ۴ شرکت بزرگ حسابرسی شده‌اند، به این نتیجه رسیدند که بین پایداری سود و کیفیت حسابرسی ارتباط معناداری وجود داشته و کیفیت بالای حسابرسی در شرکت‌هایی که دارای قوانین مالیاتی مشابه هستند، باعث کاهش مدیریت سود و افزایش در کیفیت سود از طریق پایداری سود می‌شود.

1 Bryan

2 Chu

3 Tendeloo and Vanstraelen

دمرجیان^۱ و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی رابطه بین پایداری سود و قراردادهای بدهی پرداختند. در این راستا، ۳۴۵ شرکت در طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۸ مورد بررسی قرار گرفت. آن‌ها نشان دادند که پایداری سود منجر به افزایش سودمندی قراردادهای بدهی به واسطه افزایش رابطه بین گزارشگری سود و عملکرد اقتصادی شرکت خواهد شد.

بیک و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی رابطه بین توانایی مدیریت و پایداری سود پرداختند. جامعه آماری این پژوهش شامل ۲۷۸ شرکت در طی سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸ است. آن‌ها دریافتند که در شرکت‌هایی با مدیران تواناتر، احتمال درگیر شدن مدیران به پایداری سود بیشتر است.

بائو و بائو^۲ (۲۰۲۱) در تحقیقی با عنوان "پایداری سود، کیفیت سود و ارزش شرکت" به بررسی رابطه بین پایداری سود با کیفیت آن و ارزش شرکت پرداختند. نتایج تحقیقات آنان حاکی از این بود که شرکت‌هایی که اقدام به پایداری سود با کیفیت می‌کنند، دارای بیشترین ارزش و شرکت‌هایی که دست به پایداری بی کیفیت سود می‌زنند، کمترین ارزش را در بازار بورس دارا هستند.

چانگ^۳ و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود، به بررسی تأثیر هموارسازی سود بر حق الزحمه حسابرسی پرداختند. در این راستا، ۱۲۲۳ مشاهده سال-شرکت در طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۸ به عنوان جامعه آماری، مورد بررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که بین هموارسازی سود و حق الزحمه حسابرسی، رابطه منفی و معناداری وجود دارد، به عبارت دیگر، حسابرسان هموارسازی سود را به عنوان یک سیگنال برای رفتارهای فرصت طلبانه مدیران درک می‌کنند و حق الزحمه کمتری را مطالبه می‌نمایند.

یانگ^۴ و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود به بررسی تأثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر تمرکز مشتری با در نظر گرفتن نقش تعدیل‌کنندگی توانایی مدیریت و عدم اطمینان محیطی پرداختند. در این راستا، ۲۰۶ شرکت پذیرفته شده در بورس شانگای و شژن در طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۹ پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی (اندازه هیئت مدیره، استقلال هیئت مدیره، مالکیت مدیریتی و درصد مالکیت سهامداران نهادی) بر تمرکز مشتری تأثیر

1 Demerjian

2 Bao & Bao

3 Chang

4 Yang

منفی و معناداری دارد. همچنین نتایج پژوهش حاکی از این است که نقش تعدیل‌کنندگی توانایی مدیریت، موجب تقویت میزان تأثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی (اندازه هیئت‌مدیره، استقلال هیئت‌مدیره، مالکیت مدیریتی و درصد مالکیت سهامداران نهادی) بر تمرکز مشتری می‌شود. در نهایت، نتایج پژوهش نشان داد که عدم اطمینان محیطی، موجب تضعیف میزان تأثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی (اندازه هیئت‌مدیره، استقلال هیئت‌مدیره، مالکیت مدیریتی و درصد مالکیت سهامداران نهادی) بر تمرکز مشتری خواهد شد.

ایشاکو^۱ و همکاران (۲۰۲۲) به بررسی اثر تعدیلی کیفیت گزارشگری مالی بر رابطه بین ویژگی‌های هیئت‌مدیره و حق‌الزحمه حسابرسی در شرکت‌های نیجریه در سال‌های ۲۰۱۳ الی ۲۰۱۸ پرداختند. جامعه آماری شامل ۲۸ شرکت بوده است. نتایج پژوهش نشان داد که بین اندازه هیئت‌مدیره و حق‌الزحمه حسابرسی رابطه مثبت وجود دارد. نتایج پژوهش نشان داد که بین استقلال هیئت‌مدیره و حق‌الزحمه حسابرسی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش نشان داد که کیفیت گزارشگری مالی اثر منفی بر رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره و حق‌الزحمه حسابرسی دارد.

ژان و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی تأثیر پایداری مالی بر حق‌الزحمه حسابرسی پرداختند. جامعه آماری شامل ۱۲۰ شرکت لیست شده فرانسوی در سال‌های ۲۰۱۰ الی ۲۰۱۹ بوده است. نتایج نشان می‌دهد که پایداری مالی منفی بر حق‌الزحمه حسابرسی دارد.

یون^۲ و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهش خود به بررسی رابطه بین ضعف‌های کنترل داخلی و حق‌الزحمه حسابرسی پرداخت. بدین منظور آن‌ها ۱۰۲ شرکت آمریکایی را در طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۳ به عنوان نمونه خود انتخاب کردند و آزمون فرضیه‌های خود را به روش رگرسیون خطی چندگانه و داده‌های پانلی انجام دادند. نتایج حاصل از پژوهش وی نشان می‌دهد که در شرکت‌هایی که ضعف‌های کنترل داخلی بیشتر است، حق‌الزحمه حسابرسی بیشتر بوده است.

هوگان^۳ و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی اثر ساختار هیئت‌مدیره بر حق‌الزحمه حسابرسی پرداخت. دوره پژوهش بین سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۷ بوده است. جامعه آماری شامل ۲۵۶۲ مشاهده سال-شرکت بوده است. نتایج پژوهش با استفاده از روش آماری رگرسیون تابلویی

1 Ishaku

2 Youn

3 Hogan

نشان داد که اندازه هیئت‌مدیره، استقلال هیئت‌مدیره و تخصص مالی هیئت‌مدیره بر حق الزحمه اثر منفی دارد ولی جنسیت هیئت‌مدیره اثری بر حق الزحمه ندارد.

راینسون^۱ و همکاران (۲۰۲۲) به بررسی رابطه بین استقلال کمیته حسابرسی و حق الزحمه حسابرسی با توجه به نقش تعدیل‌گری ریسک‌پذیری شرکت پرداختند. این تحقیق با استفاده از اطلاعات مربوط به ۲۶۷۰ سال-شرکت در طی سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۲ انجام شده است. روش آزمون فرضیه‌های رگرسیون تعمیم‌یافته بوده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که بین استقلال کمیته حسابرسی و حق الزحمه حسابرسی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و زمانی که ریسک‌پذیری شرکت افزایش یافته است، این ارتباط به مراتب قوی‌تر خواهد بود.

ژو و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهش خود، به بررسی رابطه بین پایداری سود (به‌عنوان یکی از معیارهای کیفیت حسابرسی) و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی با در نظر گرفتن نقش تعدیل‌گری عدم اطمینان محیطی پرداختند. در این راستا، ۲۲۰ شرکت در بورس شانگهای و شنژن در طی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۹ به‌عنوان جامعه آماری موردبررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش حاکی از این است که در شرکت‌هایی با پایداری سود بیشتر، میزان حق الزحمه غیرعادی حسابرسی کمتر می‌باشد. همچنین نتایج پژوهش حاکی از این است که در شرایط عدم اطمینان محیطی، رابطه منفی بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی تضعیف می‌شود.

آستانا و بوون^۲ و همکاران (۲۰۲۳) به بررسی رابطه بین تجدیدارائه صورت‌های مالی و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی پرداختند. در این پژوهش ۱۳۵ شرکت در طی سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۷ به‌عنوان جامعه آماری موردبررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که بین تجدیدارائه صورت‌های مالی و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی رابطه معکوسی وجود دارد.

مطالعات داخلی

رحیمی دستجردی و شیرعلی (۱۳۹۹) در پژوهشی تحت عنوان تأثیر مدیریت سود و نوع حسابرسی بر بازده سهام پرداختند. هدف این مقاله بررسی تأثیر مدیریت سود و نوع حسابرسی بر بازده سهام است. با روش همبستگی با استفاده از تحلیلی مبتنی بر تکنیک رگرسیون، داده‌های ۱۱۹

1 Robinson

2 Asthana and Boone

شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی بازه زمانی ۱۳۹۱-۱۳۹۷ از نرم افزار رهاورد نوین، صورت های مالی و سایت رسمی بورس اوراق بهادار تهران جمع آوری و برای آزمون فرضیه های پژوهش استفاده شود. در رابطه با این نتایج بررسی هایی صورت گرفته که نشان داد که مدیریت سود و نوع حسابرسی بر بازده سهام تأثیر مثبت و معنادار دارد. در نتیجه می توان گفت متغیرهای مدیریت سود و نوع حسابرسی تأثیر مستقیم بر متغیر وابسته پژوهش حاضر (بازده سهام) داشته است.

کردستانی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی تحت عنوان نقش دوگانه سرمایه گذاران نهادی در پایداری سود پرداختند. برای این منظور داده ها و اطلاعات ۵۵ شرکت جدیدالورود به بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۸۷ لغایت ۱۳۹۴ جمع آوری و بر مبنای رگرسیون داده های ترکیبی مورد بررسی قرار گرفت. یافته های پژوهش نشان می دهد که بین سرمایه گذاران نهادی و پایداری سود رابطه مثبتی وجود دارد.

حسنی القار (۱۴۰۰) در پژوهشی تحت عنوان تأثیر برخی سازوکارهای نظام حاکمیت شرکتی بر پایداری سود پرداخت. جامعه آماری پژوهش را ۱۰۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۳ تشکیل می دهد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه های پژوهش نشان می دهد از بین سازوکارهای نظام حاکمیت شرکتی منتخب، اندازه هیئت مدیره تأثیر منفی معناداری بر پایداری سود در محیط ایران دارد. این نتیجه گیری با این فرض که با افزایش اعضای هیئت مدیره از لحاظ تجربه، مهارت، تخصص، جنس و ملیت، قابلیت نظارت بر فعالیت های مدیران ارشد بیشتر می شود و در نتیجه توافق و سازش بین افراد، تصمیمات محافظه کارانه تری اتخاذ می گردد، در یک راستا است. همچنین نتایج حاصل از آزمون فرضیه های پژوهش بیانگر این بود که عدم دوگانگی وظیفه مدیرعامل تأثیر معناداری بر پایداری سود ندارد. بر اساس بررسی های بیشتر، متغیرهای نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام، اندازه شرکت و نرخ بازده دارایی ها تأثیر معناداری بر پایداری سود دارند.

حجازی و همکاران (۱۴۰۰) به بررسی رابطه بین هموارسازی سود و عدم اطمینان اطلاعاتی پرداختند. جامعه آماری تحقیق شرکت های غیرمالی حاضر در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۸ می باشد. نتایج نشان می دهد که بین هموارسازی سود و عدم

اطمینان اطلاعاتی واحد تجاری در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنادار و منفی وجود دارد. بنابراین هموارسازی سود، عدم اطمینان نسبت به اطلاعات ارائه شده توسط واحد جاری را کاهش می‌دهد.

باغومیان و محمدی (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی اثر تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی بر رابطه میان ریسک‌های محیطی شرکت و حق الزحمه حسابرسی پرداختند. بدین صورت که محققین پس از طرح مبانی نظری و فرضیه‌های پژوهش، از طریق نمونه‌گیری به روش حذف سیستماتیک، تعداد ۱۰۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را در یک قلمروی زمانی ۵ ساله (۱۳۹۶-۱۳۹۲) به عنوان نمونه آماری انتخاب کردند و پس از استخراج داده‌های موردنیاز و بررسی مفروضات کلاسیک رگرسیون خطی، به آزمون فرضیه‌های طرح شده در پژوهش با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره پرداختند. یافته‌های پژوهش، ضمن عدم تأیید فرضیه‌ها، این نتیجه را در برداشت که افزایش تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی موجب تضعیف شدت رابطه مستقیم میان ریسک‌های محیطی شرکت (شامل ریسک مالی، ریسک عملیاتی و ریسک تجاری) و حق الزحمه حسابرسی نخواهد شد.

یاری و همکاران (۱۴۰۲) به بررسی نقش آیین‌نامه تعیین حق الزحمه پایه خدمات حسابرسی پرداختند. به منظور نیل به این هدف، ۱۰۴۶ سال شرکت مشاهده جمع‌آوری شده از گزارش‌های مالی سالیانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و همچنین فرا بورس ایران، طی دوره زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ از طریق مدل‌های تفاضلی نوع اول و سطح حق الزحمه حسابرسی، آزمون شده است. نتایج حاصل از برآورد مدل تفاضلی نوع اول نشان می‌دهد که بین حق الزحمه حسابرسی و آیین‌نامه تعیین حق الزحمه، رابطه معناداری وجود ندارد.

جلالی و همکاران (۱۴۰۲) به بررسی ارتباط بین عدم اطمینان محیطی، مالکیت نهادی و اجتناب مالیاتی پرداختند. بدین منظور با استفاده از داده‌های مربوط به ۱۰۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۹۵-۱۳۸۹، شاخص عدم اطمینان محیطی و مالکیت نهادی محاسبه و تأثیر آن‌ها بر اجتناب مالیاتی مورد بررسی قرار گرفت. بدین منظور، برای سنجش اجتناب مالیاتی از سنجح نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از الگوی رگرسیون خطی چندگانه استفاده شده است. شواهد و نتایج

تجربی پژوهش نشان داد که عدم اطمینان محیطی دارای تأثیر مستقیم و معناداری بر اجتناب مالیاتی و متغیر مالکیت نهادی دارای تأثیر منفی بر اجتناب مالیاتی می باشد.

روش شناسی پژوهش

جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری این تحقیق، کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره ی زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱ (دوره ۷ ساله) است. شرکت هایی که دارای ویژگی ها و شرایط زیر می باشند به عنوان نمونه آماری در دسترس به روش حذفی نظام اند جامعه آماری در نظر گرفته شد. جدول انتخاب جامعه آماری به شرح زیر است:

جدول ۱. جدول انتخاب جامعه آماری در دسترس

ردیف	جامعه آماری مورد بررسی در ابتدای سال ۹۵ (زمان شروع دوره پژوهش)	۴۵۴
۱	شرکت هایی که سال مالی شان منتهی به پایان اسفند نیست	۱۲۶
۲	شرکت های بیمه، سرمایه گذاری و بانک ها و مؤسسات مالی و پولی	۳۸
۳	شرکت های لغو پذیرش شده	۱۲۰
۴	عدم دسترسی به اطلاعات	۲۱
۵	شرکت هایی که تغییر سال مالی داده اند	۱۱
۶	جامعه آماری منتخب	۱۳۸

با توجه به شرایط ذکر شده، ۱۳۸ شرکت و تعداد ۹۶۶ مشاهده سال - شرکت در دوره زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱ به عنوان جامعه آماری در دسترس انتخاب شد.

مدل ها و متغیرهای پژوهش و نحوه آزمون فرضیه ها

برای آزمون فرضیه های پژوهش، مدل های زیر طراحی شده است (ژائو و همکاران، ۲۰۲۲):

مدل (۱): آزمون فرضیه اول پژوهش

$$Abfee_{it} = \beta_0 + \beta_1 EP_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 BoardSize_{it} + \beta_6 BoardIndep_{it} + \beta_7 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۲): آزمون فرضیه دوم پژوهش

$$Abfee_{it} = \beta_0 + \beta_1 EP_{it} + \beta_2 EU_{it} + \beta_3 EP_{it} * EU_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \beta_7 BoardSize_{it} + \beta_8 BoardIndep_{it} + \beta_9 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن‌ها تعریف عملیاتی متغیرها به صورت زیر است:

متغیر وابسته و نحوه محاسبه آن:

حق الزحمه غیرعادی حسابرسی (Abfee_{it})

در این پژوهش حق الزحمه غیرعادی متغیر وابسته ($Abfee_{it}$) است که در این پژوهش پیرو تحقیق بلنکلی و همکاران (۲۰۱۲) و چی و همکاران (۲۰۱۰) از مدل زیر برای برآورد حق الزحمه عادی و غیرعادی استفاده خواهد شد. خطای مدل ۳-۳ (مقادیر باقیمانده) نشان‌دهنده میزان حق الزحمه غیرعادی حسابرسی است.

مدل (۳):

$$\begin{aligned} Lnfee_{it} = & \beta_0 + \beta_1 SIZE_{it-1} + \beta_2 MTB_{it-1} + \beta_3 QUICK_{it-1} + \beta_4 TANGIBLE_{it-1} + \\ & \beta_5 LEV_{it-1} + \beta_6 DIV_{it-1} + \beta_7 LOSS_{it-1} + \beta_8 STD_CFO_{it-1} + \\ & \beta_9 STD_SALE_{it-1} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

که در آن:

$Lnfee_{it}$: برابر است با لگاریتم طبیعی حق الزحمه واقعی حسابرس. اطلاعات مربوط به حق الزحمه حسابرس از یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی استخراج می‌شود.

$SIZE_{it-1}$: لگاریتم طبیعی ارزش دفتری دارایی‌های شرکت i در سال $t-1$.

MTB_{it-1} : متغیر رشد شرکت، که برابر است با نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام شرکت i در سال $t-1$.

$QUICK_{it-1}$: برابر است با نسبت آنی شرکت i در سال $t-1$ که برابر است با نسبت جمع وجوه نقد به علاوه سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت و حساب‌ها و اسناد دریافتی تجاری به بدهی‌های جاری.

$TANGIBLE_{it-1}$: متغیر دارایی‌های ثابت شرکت، که برابر است با نسبت اموال، تجهیزات و ماشین‌آلات به ارزش دفتری دارایی‌های شرکت i در سال $t-1$.

LEV_{it-1} : شاخص اهرم مالی شرکت i در سال $t-1$ که برابر است با نسبت ارزش دفتری بدهی‌ها به دارایی‌ها.

DIV_{it-1} : متغیر سود تقسیمی شرکت، که برابر است با نسبت سود تقسیمی مندرج در صورت جریان وجوه نقد به سود خالص پس از کسر مالیات شرکت i در سال $t-1$.

$LOSS_{it-1}$: یک متغیر مجازی است. اگر شرکت زیان خالص گزارش کرده باشد عدد یک و در غیر این صورت صفر است.

STD_CFO_{it-1} : متغیر نوسانات جریان‌ات نقدی عملیاتی شرکت، که برابر است با انحراف معیار ۵ سال قبل نسبت خالص وجوه نقد عملیاتی به ارزش دفتری دارایی‌های شرکت i در سال $t-1$.

STD_SALE_{it-1} : متغیر نوسانات فروش خالص شرکت، که برابر است با انحراف معیار ۵ سال قبل نسبت فروش خالص به ارزش دفتری دارایی‌های شرکت i در سال $t-1$.

ε_{it} : جزء خطای رگرسیون است و نشان‌دهنده حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی می‌باشد.

متغیر مستقل و نحوه محاسبه آن:

پایداری سود (EP_{it})

در این پژوهش، برای اندازه‌گیری پایداری سود از مدل فریمن (۱۹۸۲) استفاده خواهد شد که در آن رابطه بین سود جاری ($Earnings_t$) و سود آتی ($Earnings_{t+1}$) را به صورت زیر مطرح می‌شود:

$$Earnings_{t+1} = a_0 + a_1 Earnings_t + v_{t+1}$$

که در آن α_1 ضریب پایداری سود است و هر چه α_1 به عدد ۱ نزدیک‌تر باشد، یعنی سود پایدارتر است و زمانی که مقدار به‌دست‌آمده برای α_1 نزدیک به صفر باشد، موقتی بودن سود (عدم پایداری سود) بیشتر است.

متغیر تعدیل گر و نحوه محاسبه آن:

عدم اطمینان محیطی (EUit)

یکی از ویژگی‌های بارز هر محیط اقتصادی عدم اطمینان محیطی است. عدم اطمینان محیطی به معنای درجه تغییرات یا نوسانات در محیط خارج از سازمان است که عمدتاً شامل مشتریان، رقبا، مقررات دولتی و اتحادیه‌های کارگری است (تانگ^۱، ۱۹۷۹).

در این پژوهش از معیار ضریب تغییرات فروش برای اندازه‌گیری عدم اطمینان محیطی استفاده شده است؛ زیرا، هر چه نوسانات فروش بیشتر باشد، محیط فعالیت شرکت با عدم اطمینان بیشتری همراه است (هوانگ و همکاران، ۲۰۱۷). ضریب تغییرات فروش از نسبت انحراف معیار ۵ سال قبل فروش شرکت در هر سال به میانگین فروش شرکت برای ۵ سال قبل در هر سال به دست می‌آید. در این راستا از فرمول زیر برای اندازه‌گیری عدم اطمینان محیطی استفاده خواهد شد:

$$CV(S_i) = \frac{\sqrt{\sum_{i=0}^n \frac{(S_i - S_{mean})^2}{5}}}{S_{mean}}$$

CV: برابر است با ضریب تغییرات فروش.

S_i : میزان فروش شرکت i در سال t .

S_{mean} : میانگین فروش ۵ سال قبل شرکت i از سال $t-1$ تا $t-5$.

متغیرهای کنترلی و تعریف عملیاتی آن‌ها:

اندازه شرکت ($SIZE_{it}$): اندازه شرکت است که از طریق لگاریتم طبیعی ارزش دفتری جمع دارایی‌ها در پایان دوره محاسبه می‌شود.

نرخ بازده دارایی‌ها (ROA_{it}): بیانگر نسبت سود خالص پس از کسر مالیات به ارزش دفتری دارایی‌های شرکت i در سال t و شاخصی برای ارزیابی عملکرد شرکت است.

اهرم مالی (LEV_{it}): اهرم مالی که از نسبت ارزش دفتری بدهی‌ها به ارزش دفتری دارایی‌ها در پایان دوره به دست می‌آید.

اندازه هیئت‌مدیره ($BoardSize_{it}$): برابر است با تعداد اعضای هیئت‌مدیره‌ی شرکت در پایان هر سال.

استقلال هیئت‌مدیره ($BoardIndep_{it}$): برابر است با تعداد اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره به کل اعضای هیئت‌مدیره.

عمر شرکت (AGE_{it}): برابر است با لگاریتم طبیعی سن شرکت از زمان تأسیس تا تاریخ تحقیق در شرکت i در سال t .

یافته‌های پژوهش

آزمون فرضیه اول پژوهش

فرضیه اول این پژوهش بدین صورت مطرح شد که "بین پایداری سود و حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی، ارتباط منفی معناداری وجود دارد".

نتایج به‌دست‌آمده از جدول ۲ نشان‌دهنده این است که سطح معناداری متغیر پایداری سود (EP_{it}) برابر با ۰/۰۰۸ و مقدار ضریب آن ۰/۵۴۶- می‌باشد. با توجه به سطح معناداری کمتر از ۵ درصد (۰/۰۰۸ > ۰/۰۵)، می‌توان گفت که بین پایداری سود و حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی، ارتباط معناداری وجود دارد و با توجه به علامت منفی ضریب به‌دست‌آمده، این فرضیه در جهت منفی تأیید می‌شود. بنابراین می‌توان استدلال کرد که بین پایداری سود و حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی، ارتباط منفی معناداری وجود دارد.

نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نیز حاکی از این است که سطح معناداری متغیرهای اندازه شرکت و اهرم مالی به ترتیب برابر با ۰/۰۰۷ و ۰/۰۱۱ است و ضرایب این متغیرها نیز به ترتیب ۰/۰۶۹، و ۰/۵۵۷ می‌باشد که با توجه به سطح معناداری کمتر از ۵ درصد این دو متغیر و علامت مثبت ضریب این متغیرها، می‌توان گفت که بین اندازه شرکت و اهرم مالی با حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد

که سطح معناداری متغیر نرخ بازده دارایی‌ها و استقلال هیئت‌مدیره به ترتیب برابر با ۰/۰۰۹ و ۰/۰۰۷ و مقدار ضریب آن‌ها ۰/۳۱۰- و ۰/۰۱۶- است که با توجه به سطح معناداری کمتر از ۵ درصد و علامت منفی ضریب این دو متغیر، می‌توان گفت که بین متغیرهای نرخ بازده دارایی‌ها و استقلال هیئت‌مدیره با حق الزحمه غیرعادی حسابرسی، رابطه منفی و معناداری وجود دارد. شواهد حاصل شده در جدول ۳ نشان می‌دهد که بین اندازه هیئت‌مدیره و عمر شرکت با حق الزحمه غیرعادی حسابرسی رابطه معناداری وجود ندارد؛ زیرا سطح معناداری این دو متغیر، بیشتر از پنج درصد می‌باشد.

جدول ۲. نتایج آزمون مدل اول پژوهش

$Abfee_{it} = \beta_0 + \beta_1 EP_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 BoardSize_{it} + \beta_6 BoardIndep_{it} + \beta_7 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$					
متغیر	نماد	ضریب	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
پایداری سود	EP_{it}	-۰/۵۴۶	۰/۲۰۶	-۲/۶۴۵	۰/۰۰۸
اندازه شرکت	$SIZE_{it}$	۰/۰۶۹	۰/۴۰۰	۲/۶۶۷	۰/۰۰۷
نرخ بازده دارایی‌ها	ROA_{it}	-۰/۳۱۰	۰/۵۰۵	-۲/۵۹۱	۰/۰۰۹
اهرم مالی	LEV_{it}	۰/۵۵۷	۰/۲۱۹	۲/۵۳۸	۰/۰۱۱
اندازه هیئت‌مدیره	$BoardSize_{it}$	-۰/۰۲۵	۰/۱۳۸	-۰/۱۸۱	۰/۸۵۶
استقلال هیئت‌مدیره	$BoardIndep_{it}$	-۰/۰۱۶	۰/۰۰۶	-۲/۶۸۹	۰/۰۰۷
عمر شرکت	AGE_{it}	-۰/۱۶۶	۰/۱۳۳	-۱/۲۴۶	۰/۲۱۳
مقدار ثابت	B_0	۰/۴۰۶	۱/۲۵۹	۴/۲۹۲	۰/۰۰۰
متغیر رفع مشکل خودهمبستگی	$AR(1)$	۰/۷۳۴	۰/۰۲۱	۳۳/۷۷۶	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۲۹۵	آماره F		۱۳۶/۷۴۵	
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۲۸۷	سطح معناداری		۰/۰۰۰	
دوربین واتسون	۲/۳۰۷				

مأخذ: یافته‌های پژوهش

همچنین، نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که میزان دوربین واتسون ۲/۳۰۷ است، لذا طبق این آماره، مشکل خودهمبستگی مرتبه اول جود ندارد که همان گونه که گفته شد، فقط به این آماره بسنده نمی‌شود و از آزمون بروش گادفری نیز استفاده شده است. همچنین، میزان آماره F (فیشر) ۱۳۶/۷۴۵ و سطح معناداری آن (۰/۰۰۰) است و چون میزان سطح معناداری زیر خطای ۵٪ است، لذا مدل رگرسیونی خطی چندگانه این پژوهش معنادار است. همچنین، میزان ضریب تعیین تعدیل شده ۰/۲۸۷ است. این رقم نشان می‌دهد که حدود ۲۹ درصد تغییرات متغیر وابسته (حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی) توسط متغیر مستقل (پایداری سود) تبیین شده است.

آزمون فرضیه دوم پژوهش

فرضیه دوم این پژوهش بدین صورت مطرح شد که "عدم اطمینان محیطی، رابطه بین پایداری سود و حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی را تضعیف می‌نماید".

نتایج به دست آمده از جدول ۳ نشان‌دهنده این است که سطح معناداری متغیر تعاملی پایداری سود و عدم اطمینان محیطی ($EC_{it} * EU_{it}$) برابر با ۰/۰۳۹ و مقدار ضریب آن ۰/۰۹۱- می‌باشد. با توجه به سطح معناداری کمتر از ۵ درصد ($0/039 > 0/05$)، می‌توان گفت که عدم اطمینان محیطی بر رابطه بین پایداری سود و حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی تأثیر معناداری دارد و با توجه به علامت منفی ضریب به دست آمده، این فرضیه در جهت منفی تأیید می‌شود. بنابراین می‌توان استدلال کرد که عدم اطمینان محیطی، رابطه بین پایداری سود و حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی را تضعیف می‌نماید.

نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نیز حاکی از این است که بین اندازه شرکت و اهرم مالی با حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین متغیرهای نرخ بازده دارایی‌ها و استقلال هیئت‌مدیره با حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی، رابطه منفی و معناداری وجود دارد. شواهد حاصل شده در جدول ۴ نشان می‌دهد که بین اندازه هیئت‌مدیره و عمر شرکت با حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی رابطه معناداری وجود ندارد؛ زیرا سطح معناداری این دو متغیر، بیشتر از پنج درصد می‌باشد.

همچنین، نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که میزان دوربین واتسون ۲/۰۳۴ است، لذا طبق این آماره، مشکل خودهمبستگی مرتبه اول جود ندارد که همان‌گونه که گفته شد، فقط به این آماره بسنده نمی‌شود و از آزمون بروش گادفری نیز استفاده شده است. همچنین، میزان آماره F (فیشر) ۱۰۸/۳۳۵ و سطح معناداری آن (۰/۰۰۰) است و چون میزان سطح معناداری زیر خطای ۵٪ است، لذا مدل رگرسیونی خطی چندگانه این پژوهش معنادار است. همچنین، میزان ضریب تعیین تعدیل‌شده ۰/۲۹۹ است. این رقم نشان می‌دهد که حدود ۳۰ درصد تغییرات متغیر وابسته (حق الزحمه غیرعادی حسابرسی) توسط متغیر مستقل (پایداری سود) و متغیر تعدیل‌گر (عدم اطمینان محیطی) تبیین شده است.

جدول ۳: نتایج آزمون مدل دوم پژوهش

$Abfee_{it} = \beta_0 + \beta_1 EP_{it} + \beta_2 Environmental\ Uncertainty_{it} + \beta_3 EP_{it} * Environmental\ Uncertainty_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \beta_7 BoardSize_{it} + \beta_8 BoardIndep_{it} + \beta_9 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$					
متغیر	نماد	ضریب	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
پایداری سود	EP_{it}	-۰/۱۳۲	۰/۰۴۱	-۳/۱۷۲	۰/۰۰۱
عدم اطمینان محیطی	EU_{it}	۰/۰۹۵	۰/۰۴۰	۲/۳۳۵	۰/۰۱۹
یداری سود * عدم اطمینان محیطی	$EC_{it} * EU_{it}$	-۰/۰۹۱	۰/۰۴۴	-۲/۰۶۰	۰/۰۳۹
اندازه شرکت	$SIZE_{it}$	۰/۰۶۵	۰/۰۲۸	۲/۳۰۸	۰/۰۲۱
نرخ بازده دارایی‌ها	ROA_{it}	-۰/۰۴۵	۰/۰۱۸	-۲/۴۱۸	۰/۰۱۵
اهرم مالی	LEV_{it}	۰/۵۴۴	۰/۲۲۰	۲/۴۷۲	۰/۰۱۳
اندازه هیئت‌مدیره	$BoardSize_{it}$	-۰/۰۲۷	۰/۱۴۱	-۰/۱۹۷	۰/۸۴۳
استقلال هیئت‌مدیره	$BoardIndep_{it}$	-۰/۱۵۷	۰/۰۶۳	-۲/۴۹۳	۰/۰۱۲
عمر شرکت	AGE_{it}	-۰/۱۶۱	۰/۱۳۳	-۱/۲۰۷	۰/۲۲۷
مقدار ثابت	B_0	۰/۴۱۶	۱/۲۶۵	۴/۲۸۰	۰/۰۰۰
متغیر رفع مشکل خودهمبستگی	$AR(1)$	۰/۷۳۲	۰/۰۲۱	۳۳/۵۲۵	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۳۰۲	آماره F		۱۰۸/۳۳۵	
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۲۹۹	سطح معناداری		۰/۰۰۰	
دوربین واتسون	۲/۰۳۴				

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتیجه گیری و پیشنهادها

در فرضیه اول بیان شد که بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی، ارتباط منفی معناداری وجود دارد که این فرضیه مورد پذیرش قرار گرفتند. بنابراین، استدلال می شود که مدیران انگیزه های فراوانی برای پایدار نمودن سود دارند (از طریق کاهش نوسانات سود) و با انجام این کار، سیگنال های مثبتی در مورد ریسک تجاری محدود شرکت و عملکرد مطلوب شرکت به سهامداران مخابره می کنند تا شرایط تجاری شرکت را بهبود بخشند. از آنجایی که ریسک تجاری شرکت ها، تعیین کننده حق الزحمه حسابرسی است. بنابراین، پایداری سود ممکن است به طور مطلوب بر حق الزحمه غیرعادی حسابرسی اثر بگذارد و موجب کاهش حق الزحمه غیرعادی حسابرسی شود.

حق الزحمه حسابرسی عمدتاً تحت تأثیر تلاش و ساعات کار حسابرسان، خطرات دادرسی، قدرت چانه زنی حسابرسان و سایر عوامل تعیین می شود (سی^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). اما مهم ترین عاملی که در تعیین حق الزحمه حسابرسان نقش دارد، ریسک های شرکت صاحب کار می باشد. در یک محیط کاملاً رقابتی، حق الزحمه حسابرسی عمدتاً منعکس کننده میزان تلاش و ساعات کار حسابرس بر طبق میزان ریسک تعیین شده برای شرکت صاحب کار است. بنابراین، هرچه تلاش حسابرس بیشتر باشد، حق الزحمه حسابرسی بالاتر خواهد بود. پس از تصویب قانون ساربینز آکسلی، حسابرسان بر اساس ارزیابی های خود از کیفیت کنترل داخلی شرکت، حق الزحمه حسابرسی را مشخص می کردند و اگر کیفیت کنترل داخلی شرکتی پایین بود، حسابرسان حق الزحمه بیشتری به عنوان حق الزحمه غیرعادی حسابرسی مطالبه می نمودند. همچنین در پژوهش های پیشین نشان داده شده است که بین تجدید ارائه صورت های مالی و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی رابطه معکوسی وجود دارد. حق الزحمه غیرعادی حسابرسی بیانگر این است که حسابرسان تلاش، ساعات کار و منابع بیشتری را برای حسابرسی شرکت صاحب کار بکار برده اند که بایستی جبران شود. بر این اساس، می توان انتظار داشت که با افزایش پایداری سود شرکت، ریسک مالی و عملیاتی شرکت کاهش یابد و حسابرسان بدون صرف این منابع، بتوانند شرکت صاحب کار را مورد رسیدگی قرار دهند؛ در نتیجه انتظار می رود که با افزایش پایداری

1 Hsieh

سود شرکت‌ها، حق الزحمه غیرعادی حسابرسی کاهش یابد. در مقابل، کاهش پایداری سود شرکت نشان می‌دهد که ریسک‌های تجاری موجود در شرکت افزایش یافته است و احتمال تحریف صورت‌های مالی توسط مدیران زیاد است؛ در چنین شرایطی، حق الزحمه غیرعادی حسابرسان افزایش می‌یابد.

نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش با پژوهش‌های ژو و همکاران (۲۰۲۳) مطابقت دارد. تاکنون در داخل و خارج از کشور، پژوهش‌های مشابهی در این رابطه انجام نشده است و امکان تطابق نتایج حاصل‌شده برای این فرضیه، با پژوهش‌های دیگر وجود ندارد.

در فرضیه دوم بیان شد که عدم اطمینان محیطی، رابطه بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی را تضعیف می‌نماید. این فرضیه نیز مورد تأیید واقع شد. به‌طور کلی، عدم اطمینان محیطی می‌تواند منعکس‌کننده میزان ریسک‌هایی باشد که شرکت‌ها با آن مواجه هستند و که در مرحله ارزیابی ریسک مورد توجه ویژه حسابرسان قرار می‌گیرد. می‌توان گفت که با افزایش عدم اطمینان محیطی، حق الزحمه حسابرسی افزایش می‌یابد. همچنین، می‌توان بیان کرد که شرکت‌ها به‌عنوان یک نهاد فعال در بازار، نمی‌توانند به‌طور مؤثری در برابر افزایش خطرات به وجود آمده در شرکت ناشی از عدم اطمینان محیطی مقاومت کنند، حتی اگر میزان پایداری سود شرکت بالا باشد. بنابراین بر طبق این ادعا، زمانی که عدم اطمینان محیطی بالایی در شرکت حاکم باشد، حسابرسان صرف‌نظر از درجه پایداری سود شرکت، حق الزحمه حسابرسی بیشتری مطالبه می‌نمایند و این حق الزحمه‌ی مازاد، به‌عنوان حق الزحمه غیرعادی حسابرسی طبقه‌بندی می‌شود؛ زیرا عدم اطمینان محیطی منجر به افزایش ریسک شرکت خواهد شد و در نتیجه حسابرسان در شرایطی عدم اطمینان محیطی، علی‌رغم بالا بودن درجه پایداری سود شرکت‌ها، حق الزحمه بیشتری از شرکت درخواست می‌کنند؛ زیرا حسابرسان به‌منظور کاهش خطرات حسابرسی، به تلاش و ساعات کار بیشتری نیازمند هستند تا بتوانند از کیفیت حسابرسی خود اطمینان حاصل نمایند و این امر منجر به تحمیل حق الزحمه غیرعادی حسابرسی به شرکت خواهد شد. بنابراین بر طبق این تحلیل، می‌توان گفت که در شرایطی عدم اطمینان محیطی، رابطه بین پایداری سود و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی تضعیف می‌شود.

عدم اطمینان محیطی منجر به افزایش ریسک‌های تجاری شرکت می‌شود. به‌طور کلی، محیط کلان خارجی شرکت‌ها تعیین‌کننده استراتژی‌های تجاری شرکت است و اگر عدم قطعیت نسبت به محیط کلان خارجی شرکت زیاد باشد، عدم اطمینان محیطی افزایش خواهد یافت. در شرایط عدم اطمینان محیطی، رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران افزایش می‌یابد و این احتمال نیز وجود دارد که نوسانات سود شرکت در راستای فعالیتهای فرصت‌طلبانه مدیران، افزایش یابد. عدم اطمینان محیطی منجر به افزایش مدیریت سود در شرکت‌ها می‌شود و هر چه عدم اطمینان محیطی بیشتر باشد، انگیزه مدیریت برای کاهش نوسانات سود با استفاده از دست‌کاری‌های فرصت‌طلبانه سود، افزایش می‌یابد. بنابراین حسابرسان با آگاهی از چنین وضعیتی در شرایط عدم اطمینان محیطی، حق‌الزحمه حسابرسی بیشتری مطالبه می‌نمایند و بر طبق این ادعا می‌توان انتظار داشت که عدم اطمینان محیطی منجر به کاهش پایداری سود، تقویت انگیزه‌های مدیریت سود توسط مدیران شرکت و تضعیف اثر کاهشی پایداری سود بر حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی خواهد شد. نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش با پژوهش‌های ژو و همکاران (۲۰۲۳) مطابقت دارد.

فهرست منابع

- Abbasian, Yekta (2018). Investigating the effect of competition in the product market on profit management in companies listed on the Tehran Stock Exchange, Research in Accounting and Economic Sciences, No. 8, pp. 20-44. [In Persian]
- Alavitbari, Sayyed Hasan and Khalifah Sultan, Sayyed Ahmad. (1388). "Audit Quality and Profit Forecast", Accounting Research, No. 3, pp. 107-89. [In Persian]
- Asthana, J and J. P. Boone, "Abnormal audit fee and audit quality," *Auditing: A Journal of Practice & Ceory*, vol. 31, no. 3, pp. 1-22, 2023.
- Baghomian, Rafik and Mohammadi, Irfan (1401). The effect of financial expertise of audit committee members on the relationship between the company's environmental risks and audit fees, Financial Accounting Empirical Studies, Volume 17, Number 67, pp. 57-87. [In Persian]
- Baik, B., Choi, S., & Farber, D. (2020). Managerial ability and income smoothing. *The Accounting Review*, 95(4), 1-22.
- Baik, B., Farber, D. B., & Lee, S. (2011). CEO ability and management earnings forecasts. *Contemporary Accounting Research*, 28(5), 1645-1668.
- Barone, A. G. & Brughelli, M. (2015). The Relationship between Credit Default Swap and Cost of Equity Capital. Research Paper Series, 10-49.
- Barone, J.G. (2003). Perceptions of earnings quality and their associations with the cost of equity capital. Working paper. The University of Texas at Austin.
- Barth, M., and W. Landsman. (2003) . Cost of capital and the quality of financial statement infonn alion. Working paper, Stanford University and The University of Nonh Caro lina at Chapel Hill.
- Beneish , M .Vagus ,M (2002) . "insider trading , earning quality , and accrual mispricing " , the accounting review ,Vol.77,No.4 , pp. 755-791.
- Bhattacharya, H. Daouk, and M. Welker, "The world price of earnings opacity," *Ce Accounting Review*, vol. 78, no. 3, pp. 641-678, 2003.
- Blankley, D. N. Hurtt, and J. E. Macgregor, "Abnormal audit fees and restatements," *Auditing: A Journal of Practice & Ceory*, vol. 31, no. 1, pp. 79- 96, 2021.
- Brothers, Amirsajad; Sadeghi, Toubi and Samai, Awad. (2019). The effect of profit management and profit smoothing on audit report delay", Accounting and Management Perspective, No. 34, pp. 1-20. [In Persian]
- Bryan, D., Mason, T. W., & Reynolds, J. K. (2018). Earnings autocorrelation, earnings volatility, and audit fees. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 37(3), 47-69.
- Casterella, J. R. Francis, B. L. Lewis, and P. L. Walker, "Auditor industry specialization, client bargaining power, and audit pricing," *Auditing: A Journal of Practice & Ceory*, vol. 23, no. 1, pp. 123-140, 2022.
- Chang,H., Ho,L., Liu, Z., Ouyang, B. (2021). Income smoothing and audit fees, *Advances in Accounting*, 21(3), 123-15.
- Chen,Y., Chang, Y., Huang, G., and Shih, J. (2019). The value of implementing enterprise risk management: Evidence from Taiwan's financial industry. *The North American Journal of Economics and Finance*, Vol. 55, No. 8, PP. 50-66.
- Choi, J.-B. Kim, and Y. Zang, "Do abnormally high audit fees impair audit quality?" *Auditing: A Journal of Practice & Ceory*, vol. 29, no. 2, pp. 115-140, 2010.
- Chu, X. Qin, and J. Fang, "Economic policy uncertainty and auditors' decisions: evidence based on audit fees," *Accounting Research*, vol. 374, no. 12, pp. 85-91, 2018.

- Cohen, D. (2008). Does information risk really matter? An analysis of the determinants and economic consequences of financial reporting quality.
- Demerjian, P., Lewis-Western, M. F., & McVay, S. (2020). How does intentional earnings smoothing vary with managerial ability? *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 35(2), 406–437.
- Dichev, I. D and V. W. Tang, "Matching and the changing properties of accounting earnings over the last 40 years," *Ce Accounting Review*, vol. 83, no. 6, pp. 1425–1460, 2008.
- Dichev, J. R. Graham, C. R. Harvey et al., "Earnings quality: evidence from the field," *Journal of Accounting and Economics*, vol. 56, no. 2-3, pp. 1–33, 2013.
- Dou, Y., Hope, O., & Thomas, W. B. (2013). Relationship-specificity, contract enforceability, and income smoothing. *The Accounting Review*, 88(5), 1629–1656.
- Etemadi, Hossein; Momeni, Mansour and Farajzadeh Dehkordi, Hassan (2017). "How does earnings management affect the quality of company earnings?", *Financial Accounting Research*, No. 2, pp. 102-122. [In Persian]
- Falah, Tektem (2017). Investigating the relationship between the characteristics of the board of directors and profit management in companies listed on the Tehran Stock Exchange, Master's Thesis, Shandiz Non-Governmental University of Mashhad. [In Persian]
- Francis J, Micheal S. (2003). Are examination of the persistence of accruals and cash flows. *Journal of Accounting and Economics*; 43: 416-451.
- Francis, J. & Lafoad, R. & Olsson, P, M. & Schipper, K. (2002). Earning Quality Measures and Excess Returns <http://www.ssrn.com>.
- Francis, J., D.J.Nanda and P. Olsson. (2008). Voluntary disclosure, earnings quality and cost of capital. *Journal of Accounting Research* 46, 53-99.
- Francis, J., R. LaFond, P. Olsson and K. Schipper. (2005). The market pricing of accruals quality. *Journal of Accounting and Economics* 39, 2: 295-327.
- Ghosh, D and L. Olsen, "Environmental uncertainty and managers' use of discretionary accruals," *Accounting, Orga- nizations and Society*, vol. 34, no. 2, pp. 188–205, 2019.
- Goel, A. M., & Thakor, A. V. (2003). Why do firms smooth earnings? *Journal of Business*, 76, 151–191.
- Graham, J. R., Harvey, C. R., & Rajgopal, S. (2005). The economic implications of corporate financial reporting. *Journal of Accounting and Economics*, 40, 3– 73.
- Hijazi, Rizvan; Qitasi, Ruhollah and Karimi, Mohammad Baqer (1400). Investigating the relationship between profit smoothing and information uncertainty, *Accounting and Auditing Studies*, No. 63, pp. 1-20. [In Persian]
- Hogan, C.E., Wilkins, M.S., Mutchler, J. (2022). The effect of board structure on unusual audit fees. *Contemporary Accounting Research*, Vol. 25 No. 1, pp. 219-242.
- Hokri, Yunus and Mohammadi, Forozan (2016). "Investigation of the influence of institutional shareholders on the relationship between the sustainability of profit and the cost of capital of companies listed on the Tehran Stock Exchange", National Conference on Modern Researches in Management, Economics and Human Sciences, Kazarun University Azad Islami Kazeroon branch. [In Persian]
- Hsieh, J.-B. Kim, R. R. Wang, and Z. Wang, "Seeing is believing? Executives' facial trustworthiness, auditor tenure, and audit fees," *Journal of Accounting and Economics*, vol. 69, no. 1, p. 101260, 2020.
- Jalali, Fatima; Hashi, Abbas; Daneshi, Vahid and Kamrani, Hoda (1402). "The relationship between environmental uncertainty, institutional ownership and tax avoidance", *Accounting and Audit Research*, No. 46, pp. 133-146. [In Persian]

- Kurdestani, Gholamreza and Majdi, Ziaddin (2016). "The relationship between the qualitative characteristics of profit and the cost of capital of ordinary shares", *Accounting and Auditing Studies*, No. 48, pp. 85-104. [In Persian]
- Kurdestani, Gholamreza and Taifeh, Siamak (2013). "Qualitative characteristics of profit and cost of capital", *Financial Research*, No. 1, pp. 75-94. [In Persian]
- Kurdestani, Gholamreza; Rezazadeh, Javad; Kazemi Ulum, Mehdi and Abdi, Mostafa (2017). Investigating the effect of audit market concentration on fees and audit quality, *Financial Accounting Research*, 36 (2), pp. 15-30. [In Persian]
- LaFond, R., Lang, M., & Ashbaugh-Skaife, H. (2007). Earnings smoothing, governance and liquidity: International evidence. Working paper. Massachusetts Institute of Technology.
- Mashaikhi, Bita and Hosseinpour, Amir Hossein (2015). Investigating the relationship between real profit management and accrual profit management in companies suspected of fraud in the Tehran Stock Exchange, *Financial Accounting Experimental Studies*, No. 49, pp. 29-52. [In Persian]
- Mehrani, Sasan; Eskandari, Ghorban Vaghanji, Hamidreza. (2014) "The relationship between profit quality, profit smoothing and stock risk", *Financial Accounting Empirical Studies*, Volume 12, Number 42, pp. 115-137. [In Persian]
- Muttakin, M., Arifur, K and Dessalegn, G. (2017). "Business group affiliation, earnings management and audit quality: evidence from Bangladesh", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 32, pp. 427-444.
- Namazi, Mohammad; Bayzidi, Anwar and Jabarzadeh Kangarloyi, Saeed (2018). "Investigating the relationship between audit quality and profit management in companies listed on the Tehran Stock Exchange", *Accounting and Auditing Research*, No. 9, pp. 1-18. [In Persian]
- Penman, S. Zhang, X. (2002). "accounting conservatism, the quality earnings, and stock returns", *the accounting review*, Vol. 77, No. 2, pp. 237-264.
- Perotti, P. & Wagenhofer, A. (2011). Earning Quality Measures and Excess Returns, Working paper, Graz University.
- Rahimi Dastjardi, Mohsen and Shir Ali, Bahareh (2019). Investigating the impact of profit management and audit type on stock returns, the first scientific research conference on management, economics and accounting. [In Persian]
- Rahimian, Nizamuddin; Mir Abbasi, Seyyed Javad and Khazen, Athena (2017). Investigating the effect of real profit management on bankruptcy forecasting models, *Financial Accounting Empirical Studies*, Volume 15, Number 60, pp. 101-77. [In Persian]
- Richardson, R. G. Sloan, M. T. Soliman, and 'I. Tuna, "Accrual reliability, earnings persistence and stock prices," *Journal of Accounting and Economics*, vol. 39, no. 3, pp. 437-485, 2020.
- Richardson, S. (2003). "earnings quality and short sellers", *supplement accounting horizons*, pp. 49-61.
- Rountree, B., Weston, J., & Allayannis, G. (2008). Do investors value smooth performance? *Journal of Financial Economics*, 90, 237-251.
- Sadr brothers, Amir Sajjad; Sadeghi Namin, Toubi; Samai, Awad (2019). Investigating the effect of profit management and profit smoothing on audit report delay, *Accounting and Audit Perspective*, Volume 3, Number 34, pp. 14-27. [In Persian]
- Simunic, D. A. "The pricing of audit services: theory and evidence," *Journal of Accounting Research*, vol. 18, no. 1, pp. 161-190, 2017.
- Talib Bidakhti, Abbas; Wadayi, Mohammad Hossein; Kazroni, Akram (2018). The effect of profit smoothing on the informational content of profit, *Financial Accounting and Audit Research*, No. 9, pp. 167-191. [In Persian]

- Tang, H. W., Chen, A. (2020). How do market power and industry competition influence the effect of corporate governance on earnings management? *The Quarterly Review of Economics and Finance* 14 (2), 1–14.
- Tendeloo, B. and Vanstraelen, A. (2020). “Earnings management and audit quality in Europe: Evidence from the private client segment market”, *European Accounting Review*, 17(3), 447-469.
- Yang, Q., Geng, R. and Feng, T. (2021). Governance mechanisms and green customer integration in China: The joint effect of power and environmental uncertainty. *Transportation Research*, 56(2), 56-77.
- Yari, Mehdi; Mohammad Rai, Fakhreddin; Jamkarani, Gholami; Faraji, Omid (1402). Qash, regulations for determining the basic fees for auditing services, accounting and auditing reviews, 29(1), 146-172. [In Persian]
- Youn., Q. & Go, Z., Lee, K. (2022). Internal control weaknesses and unusual audit fees, *Journal of Accounting Horizons*, 21 (2), 137–152.
- Zhou, X., Lou, P., Wu, Y., & Zhang, L. (2022). Earnings persistence and abnormal audit fees. *Discrete Dynamics in Nature and Society*, 2022(1), 2659939.

